

***Onderzoek aan Kleine Mantelmeeuw,
Zilvermeeuw en Scholekster
op het Forteiland IJmuiden in 2023***

Inleiding

Het uitgebreide onderzoek aan Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen en Scholeksters vindt plaats sinds 2008. In eerdere jaren (vanaf 1987) werd al data verzameld, maar niet zo intensief als vanaf 2008. In het onderzoekjaar 2022 hebben we het wat rustiger aangedaan en zijn er bijvoorbeeld geen nieuwe kleurringen aangelegd en minder bezoeken afgelegd, mede om het feit dat we het onderzoek langzaam wilden gaan afbouwen. Maar met de komst van Mars Muusse zijn we dit jaar weer volop aan de gang gegaan. Mars zal dan ook de komende jaren het onderzoek geheel van ons overnemen. En dat is een zeer goede ontwikkeling, omdat dit een uitermate geschikte kolonie Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen is, die goed gevolgd kan worden en waar we al een groot percentage van de broedvogels hebben gekleurd. Ook het onderzoek aan de Scholeksters zal worden voortgezet.

Ons onderzoek werd ook dit jaar weer overschaduwd door de vogelgriep. Tijdens een overleg voorafgaand aan het veldseizoen hebben we besloten een protocol te maken om voorbereid te zijn op een eventuele uitbraak in de kolonie.

Locatie

Het Forteiland is gelegen in de monding van het Noordzeekanaal van de haven van IJmuiden, ten westen van Amsterdam. Het eiland is in 1885 aangelegd als onderdeel van de Stelling van Amsterdam en was in de Tweede Wereldoorlog onderdeel van de Atlantikwal. De westelijke helft van het eiland wordt door de meeuwen gebruikt om te broeden.

Weer

Het weer kenmerkte zich dit broedseizoen wederom in uitersten. De droogte van half mei tot 20 juni gaf een behoorlijk dorre vegetatie, terwijl de groei van kruiden door de vele regenval in de lente eigenlijk perfect was. De droogte vanaf mei, met daarbij duidelijk verslechterende schuilomstandigheden voor de kuikens, eiste zijn tol onder met name de hele kleine kuikens.

Na die voorjaarsdroogte van maar liefst 32 dagen zonder regen volgde een kort en fel frontstelsysteem op 20 juni en dat zorgde voor wateroverlast (zie volgende pagina).

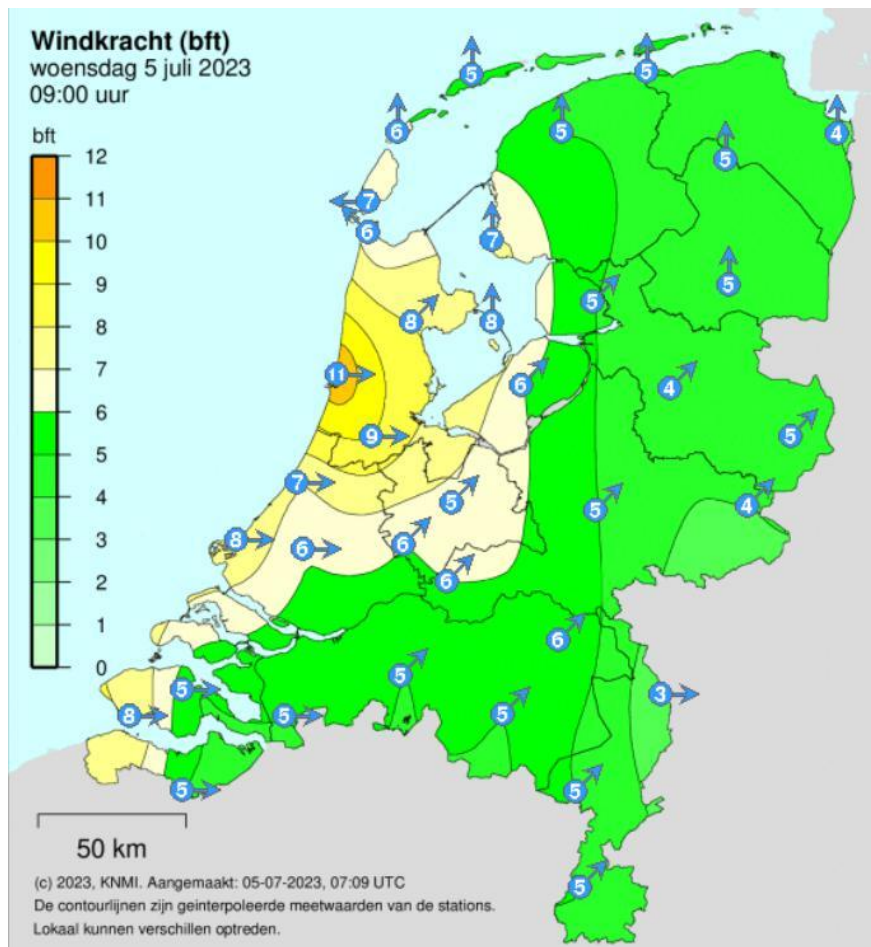
Frontpassage IJmuiden op 20 juni.

Boven: Forteiland, gezien vanaf het Semafoor (bron:

<https://www.portofamsterdam.com/nl/ontdek/beleef-de-haven/webcam-ijmuiden>).

Onder: de parkeerplaats bij Marina Seaport (Bron: <https://webcam-marinaseaport.nl/>).

Maar veel opvallender en veel heftiger was de zware zomerstorm “Poly” welke op 5 juli over het noordwesten van Nederland raasde met een Wester van 11 Bft en uitschieters tot 145 km/uur (code rood!). En, zoals de laatste jaren vaker het geval was, kreeg IJmuiden de volle laag. (Zie volgende pagina).

Powered by WebcamViewer.nl - 05-07-2023 10:28:47 0.76 15

Storm "Poly", 5 juli.

Boven: Gemeten windkracht om 9 uur. (bron: <https://www.knmi.nl/nederland-nu/weer/waarnemingen>).

Onder: Omstandigheden op het Forteiland om 10:25 uur (bron: <https://www.portofamsterdam.com/nl/ontdek/beleef-de-haven/webcam-ijmuiden>).

De invloed van storm 'Poly' op de kuikens was opvallend genoeg vrijwel nihil. Van $\pm$ 30 paar met kuikens die we konden volgen vanaf de vaste wal was maar een enkeling een kuiken kwijt. Dit gold dan met name voor paren die vlak langs de vloedlijn een kuiken hadden of nog een laat nest hadden wat werd weggespoeld. Ook de Scholeksters deden het redelijk goed, al heeft één paar zijn kuikens op de westzijde van het eiland verloren door de zomerstorm.

Op de ochtend van 16 juli werden we tenslotte nog deelgenoot van een stoere zuidwester van 8 Bft die weer met name over IJmuiden en langs de kust van Noord-Holland raasde.

De weersomstandigheden hadden dit broedseizoen een behoorlijke invloed op de vegetatie. In eerste instantie was de vegetatie perfect in het begin van het broedseizoen. Door de droogte vanaf mei verdorde alles en waren er dus amper schuilmogelijkheden voor de kuikens, wat zich vermoedelijk vertaalde in kleine kuikenpredatie op met name het centrale (open) deel van de kolonie. De zomerstorm van juli deed daar nog een schepje bovenop doordat vrijwel alle vegetatie die nog enigszins hoog stond werd platgeslagen. Maar in juli en augustus kwam weer veel regen waarop de vegetatie direct reageerde: met name het Bezemkruid en de Grote Zandkool (ook wel Wilde Rucola genoemd) ontkiemden massaal en zorgden voor een grote gele vlakte.

Noordkant Forteiland, volop begroeid met Bezemkruid en Grote Zandkool. Op dat moment zijn vrijwel geen meeuwen meer aanwezig in de kolonie. 28 augustus 2023 (Fred Cottaar).

Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw

Om inzicht te krijgen in de start van de legperiode worden jaarlijks twee trajecten gelopen op het eiland: één op noord en één op centraal (tabel 1). Deze twee trajecten geven een beeld van de eilegdata voor zo'n 30% van de nesten. We verwachten niet dat het beeld anders zal zijn in het westelijk deel en het zuidelijk deel van de kolonie, waar we geen traject lopen om verstoring te beperken.

Tijdens de telling van 1 mei was nog steeds het merendeel (62%) van de nesten leeg, en 10% had die dag al een volledig legsel (3 eieren). De gemiddelde legdatum van het eerste ei was dit jaar 2 mei ($\text{egg} = \text{day} \times 0,105 - 0,425$ ($\text{SD} = 0,01$) waarbij 20 april = dag 1; $\text{egg}(1) = 13,57$). Half mei was nog 16% van de nesten leeg, wat deels te verklaren is door vogels die zich laat vestigen en deels door vogels waarvan het nest is gepredeerd of waarvan de nesten speelnesten zijn. Voor IJmuiden is het onwaarschijnlijk dat er op 15 mei al kuikens waren die het nest ontvlucht hadden.

Tabel 1. Trajectentelling op nesten met inhoud.

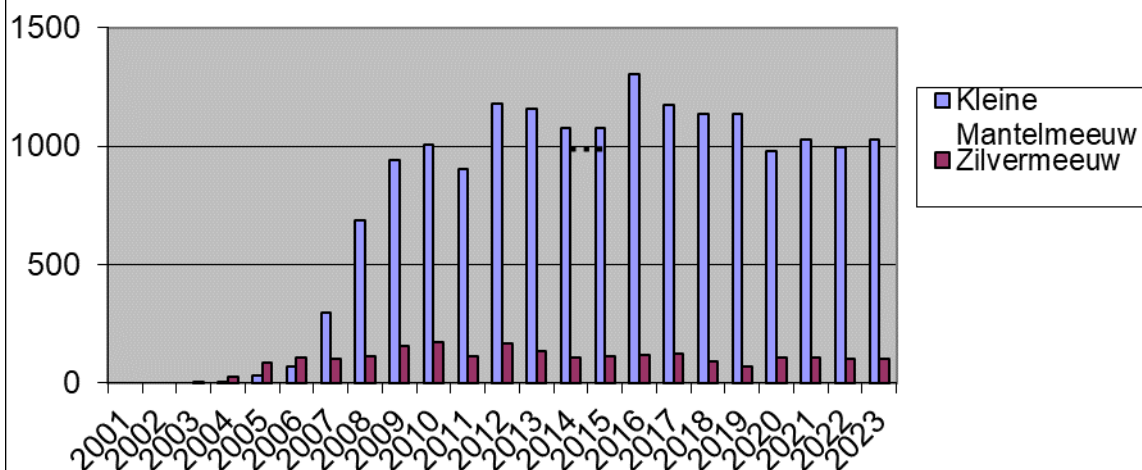
IJmuiden, Forteiland 2023						
						Totaal
Traject 1 - Centrum (noord puinhelling)						
	Leeg nest	1 ei	2 ei	3 ei	4 ei	
25 april	46 (90%)	4 (8%)		1 (2%)		51
1 mei	74 (58%)	21 (17%)	17 (13%)	15 (12%)		127
8 mei	29 (27%)	13 (12%)	20 (18%)	47 (43%)		
15 mei	18 (16%)	4 (4%)	16 (14%)	75 (66%)		113
Traject 2 - Noord (west Heli-dek)						
24 april	85 (92%)	4 (4%)	2 (2%)	1 (1%)		92
1 mei	57 (66%)	14 (16%)	8 (9%)	7 (8%)		86
8 mei	53 (31%)	9 (5%)	32 (19%)	74 (44%)	1 (1%)	92
15 mei	29 (17%)	9 (5%)	33 (19%)	100 (58%)	1 (1%)	172

Van begin april tot medio mei zijn adulte meeuwen geteld vanaf de vaste wal en vanaf het hoogste punt op het eiland. Dit om inzicht te krijgen in het percentage Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen in de periode half april – half mei op verschillende tijden van de dag. Dit gaf een aantal van 6126 meeuwen welke op soort werden gedetermineerd: 544 Zilvers en 5582 Kleine Mantels, respectievelijk 8,9 en 91,1%. Uitgaande van in totaal 1126 broedpaar (telling van 22 mei, zie tabel 2) herbergt het Forteiland dit jaar 100 paar Zilvermeeuwen en 1026 paar Kleine Mantelmeeuwen. De telling van 22 mei toont nog een leuk feitje: 22 nesten hadden klein kuikens van slechts enkele dagen, en dat is de groep '2% vroege broeders' op een totaal van 1126 nesten. Terugrekenend met een incubatietijd van 28 dagen moeten de eerste eieren dit jaar zo rond 20 april zijn gelegd door de vroege broeders.

Tabel 1. IJmuiden, Forteiland, nestentelling op 22 mei 2023

Inhoud nest	Aantal
1 ei	72
2 ei	169
3 ei	726
4 ei	2
5 ei	0
1 ei, 1 kuiken	4
1 ei, 2 kuikens	3
2 ei, 1 kuiken	4
1 kuiken	2
2 kuikens	7
3 kuikens	2
Leeg, uitgelopen	0
Leeg, reden?	91
Inhoud onbekend	44
Totaal	1126

Grafiek 1. Aantal meeuwenbroedparen op het Forteiland, IJmuiden 2000-2023

Een overzicht van het aantal broedparen vanaf 2001 wordt gegeven in grafiek 1. Het aantal van 100 paar Zilvermeeuwen komt aardig overeen met de laatste 3 jaren, dus de soort blijft nu redelijk stabiel. Het aantal van 1026 paar Kleine Mantelmeeuwen ligt duidelijk boven 2022 (995 paar) maar is weer gelijk aan 2021. Dus ook bij deze soort lijkt een redelijk stabiel aantal in de kolonie aanwezig te zijn, en deze verschillen vallen binnen de jaarlijkse schommelingen van het aantal broedparen.

Dit jaar werd er weer volop geringd. In principe hebben we een jaarlijks aantal (vanaf 2008) van 100 kleurringen tot onze beschikking. Uitgangspunt hierin was dat we tot nu toe probeerden 40-50 adulte en 50-60 kuikens te kleurringen.

Bij het vangen van de adulte vogels op het nest werd met name geprobeerd om (a) vogels met versleten ringen te vangen, (b) vogels met metalen ringen (soms kleurring verloren) te vangen of (c) vogels te vangen waarvan de partner al was gekleurringd. Dit jaar konden 14 adulte Zilvermeeuwen en 32 adulte Kleine Mantelmeeuwen van een kleurring worden voorzien. Twee Zilvermeeuwen waren reeds geringd, waarvan YCPK wel een hele interessante was. Hij was door ons op 26 mei 2003 als broedvogel op de IJbunker, IJmuiden op het nest gevangen en geringd. Negen Kleine Mantelmeeuwen waren al geringd. Drie hiervan hadden al hun kleurring (we wilden de partner vangen!), drie hadden alleen een metalen ring en hadden hun kleurring verloren en de overige drie hadden als kuiken alleen een metalen ring gekregen bij het ringen. Van deze laatste zes waren er drie die geen IJmuidense oorsprong hadden. Ze werden geringd op Texel, Kerkhuispolder (20 juli 2006 als 1ste kalenderjaar), Haringvlietse Gorzen, Sommelsdijk (30 juni 2015 als kuiken) en bij Vlissingen/Ritthem (30 juni 2002 als kuiken).

Bij het kleurringen van de kuikens proberen we zoveel mogelijk kuikens te ringen waarvan de ouders zijn gekleurringd of gezenderd.

We hebben dit jaar 14 broedpaar op de voet gevolgd omdat (vaak beide) ouders waren gekleurringd, en we zijn er goed in geslaagd die kuikens eveneens te ringen. In totaal werden 20 Zilvermeeuwkuikens en 30 Kleine Mantelmeeuwkuikens gekleurringd.

Tevens werden nog een 40-tal Zilvermeeuw- en Kleine Mantelmeeuwkuikens voorzien van alleen een metalen ring.

Bij de hybride paren (hybride afstammelingen in de zoveelste graad) werden 3 kuikens voorzien van een kleurring en 4 van alleen een metalen ring.

Dit jaar zijn 14 nesten geselecteerd van broedvogels die al gekleurringd waren (vaak beide ouders) of vogels die een zender droegen. De jongen in deze nesten zijn ook weer geringd, 25 ontvingen een kleurring. In de toekomst willen we deze families nauwlettend volgen. Ook willen we in de toekomst bij deze nesten de kuikengroei nauwkeuring gaan meten, en nagaan hoe dit zich verhoudt tot de fourageerstrategie van oudervogels (door de zender weten we nauwkeurig waar ze en wat voor een voedsel ze zoeken) en ook braakballen rond het nest geven een indicatie. We hopen dat dit onderzoek simultaan gedaan kan worden in samenwerking met meer kolonies langs onze kust. In de kolonie IJmuiden willen we nadruk leggen op onderzoek naar Zilvermeeuwen, want de landelijke trend is al jaren omlaag voor die soort.

Van 34 Zilver- en 28 Kleine Mantelmeeuwen werden eimaten van 3-legsels gemeten, waarbij we ons zoveel mogelijk hebben gericht op gekleurringde vrouwtjes. Het meten van het volume van eieren is al jaren een vast onderdeel van het onderzoek, en geeft al vroeg in het seizoen een indicatie voor de 'gezondheid in de kolonie'.

Dit jaar deden we éénmaal een waarneming van een familie met 4 juvenielen. Op 28 juli werden op het zuidwestelijk deel van de kolonie vier vrijwel vliegvlugge juvenielen gevoerd door een volwassen vogel (andere zeer geïnteresseerde juvenielen werden verjaagd).

De gezenderde vogels geven ons enorm veel interessante data, dus we zijn 'extra' zuinig op die vogels. En als een zender niet (meer) functioneert willen we die verwijderen. In overleg met Judy Shamoun-Baranes van de Universiteit van Amsterdam (UvA) werd contact gehouden over terugkerende gezenderde Kleine Mantelmeeuwen waarvan de zender was

uitgevallen. Indien zo'n vogel gaat broeden zouden we die gericht op het nest kunnen vangen en de zender verwijderen. Dit jaar was YDHT gaan broeden, maar bij de vangst op het nest konden we gelukkig constateren dat de zender afgevallen was.

Ook in 2023 werd het zenderonderzoek in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en het Nederlands Instituut ter onderzoek naar Zee (NIOZ) voortgezet. In dat kader werden op 12 mei zes adulte Kleine Mantelmeeuwen en op 14 mei negen juveniele Kleine Mantelmeeuwen voorzien van een zender.

Zenderploeg 12 mei, van links naar rechts staand: Judy, Kees, Threes, Fred, Rosemarie, zittend: José en Mars. (Rosemarie Kentie)

Zenderploeg van 14 juli, van links naar rechts: José, Kees, Rosemarie, Fred en Mars. (Rosemarie Kentie).

Wederom mengpaar Zilvermeeuw x Kleine Mantelmeeuw

Sinds 2020 weten we dat vrouw Kleine Mantel YCVF als partner een Zilvermeeuw prefereert, en ook dit jaar was dat zo. Deze vrouw was overigens als kuiken met metaal geringd op 16 juli 2005 te Zeebrugge, België en op 20 mei 2019 werd zij bij ons op het nest gevangen en gekleurringd met code YCVF. Op 15 mei van dit jaar kon de man Zilvermeeuw op het nest met 3 eieren worden gevangen en gekleurringd (code YDNR) en op 19 mei werden de eieren gemeten (65,3 x 46,2 – 63,1 x 45,0 – 62,7 x 46,4mm). Alle drie de kuikens kwamen uit en werden in een zeer vroeg stadium voorzien van een marker (een kleine kleurring om de poot). Een kuiken sneuvelde al binnen een week (oorzaak onbekend). Kuiken 2 en 3 kregen met 2 weken een metalen ring op de tibia en zouden t.z.t. worden voorzien van een kleurring. Echter een Kleine Mantelmeeuw kuikenrover/-sloper gooide roet in het eten door beide kuikens te prederen. En zij waren niet de enige, getuige een tiental kuikens van al een redelijke leeftijd, die op het pad onder het helidek bij elkaar werden gevonden. Dit was niet ver van het territorium van het mengpaar. Kannibalisme (kuikenpredatie) is gedrag dat we daar ook al kenden; de afgelopen jaren werden in die hoek van de kolonie ook al veel eieren geroofd. Het mengpaar werd na het verlies van de kuikens nog regelmatig in hun territorium gezien.

Vermeldenswaard is nog een mengpaar Zilvermeeuw x Kleine Mantelmeeuw in de haven van IJmuiden op het dak van Svitzer (op 4 juli met drie grote kuikens).

Het kleinste kuiken van de familie...

Het volgen van families had dit jaar extra aandacht in verband met toekomstig onderzoek in de kolonie. Het viel ons op dat Zilvermeeuwen het heel goed deden in de kuikenfase, zeer waarschijnlijk doordat er voldoende en hoogwaardig voedsel voorhanden was (o.a. kleine vis, eigen waarnemingen). Verschillende families hadden drie kuikens die vliegvlug werden, waarbij vermeld dat dit kuikens van ongeveer dezelfde grootte waren (bijvoorbeeld de kuikens van YDBN/YDBL, YAFC, YCAC, YCAK en YCVU). Dit jaar viel echter ook op dat er verschillende families waren met één kleiner kuiken, wat echter niet heel uitzonderlijk is en wat ook in eerder jaren wel werd vastgesteld. Door het volgen van deze families konden we echter wel vaststellen dat deze kuikens dit jaar een goede overlevingskans hadden. Dit bleek onder andere bij de paren YCUA/YCNN (3 kuikens vliegvlug), YCBC/YCVC (2 kuikens vliegvlug) en YBAU/YCKP (3 kuikens vliegvlug). Vermoeden is dat door de goede voedselsituatie en de daardoor grotere kuikenoverleving dit jaar zelfs deze achterblijvers een goede kans hadden om in ieder geval vliegvlug te worden.

Geelpootmeeuw hybriden

Man YAAH & ongeringde vrouw. Hetzelfde territorium als in de afgelopen jaren werd weer bezet. Ondanks dat het paar regelmatig werd aangetroffen werd pas laat met de eileg begonnen. Op 30 mei lagen 3 eieren in het nest die alle 3 zijn uitgekomen. De kuikens werden al in een vroeg stadium voorzien van een metalen ring. Dit paar broedt op de vlakte en kuikens zijn in een later stadium slecht te vangen om te kleurringen omdat ze alle kanten op rennen. Uiteindelijk zijn 2 kuikens vliegvlug geworden.

Vrouw YCLD & ongeringde man. Ook deze vogel broedde weer op precies dezelfde plek als voorgaande jaren. Begin mei lagen 3 eieren in het nest. Er zijn geen waarnemingen van kuikens en/of juvenielen. YCLD was in juni en juli wat aan het zwerven in het zuidwestelijk deel van de kolonie, wat ook al geen goed teken was, en veelal duidt op een mislukt broedseizoen.

Man YBAM & vrouw YCPL. Dit paar is nu al sinds 2018 samen. Op 16 mei lagen 3 eieren op weer precies dezelfde plek als de afgelopen 6 jaren! Alle drie de kuikens kwamen uit maar 1 kuiken verdween al vrij snel. Beide overgebleven kuikens werden voorzien van een metalen ring. Uiteindelijk konden we maar één kuiken terugvinden om te voorzien van een grote kleurring (YDSN). Het andere kuiken was ons steeds te snel af en rende weg als we bij het territorium kwamen. Uiteindelijk zijn beide kuikens vliegvlug geworden.

Man YBVA & vrouw YCTX. Zoals gewoonlijk was YCTX een van de eerste vogels met eieren. Op 19 april lag al 1 ei in het nest en op 15 mei lagen 3 eieren in het nest. Alle drie de eieren zijn uitgekomen, maar 1 kuiken is vrij snel na het uitkomen gesneuveld. De twee kuikens werden voorzien van een marker om ze herkenbaar te maken. Beide kuikens zijn eind juni voorzien van een grote kleurring (YDRN en YDTD). Vermeldenswaard is dat man YBVA vanaf 28 mei niet meer werd waargenomen, terwijl hij normaal altijd zeer prominent aanwezig was. Zeer waarschijnlijk is hij dus dood. Dat hield in dat vrouw YCTX vanaf dat moment er alleen voor stond. Dat dit verder geen probleem is geweest bewees het vliegvlug worden van beide gekleurde kuikens. Opmerkelijk, want als één van de ouders sneuvelt, gaat het nest vaak verloren.

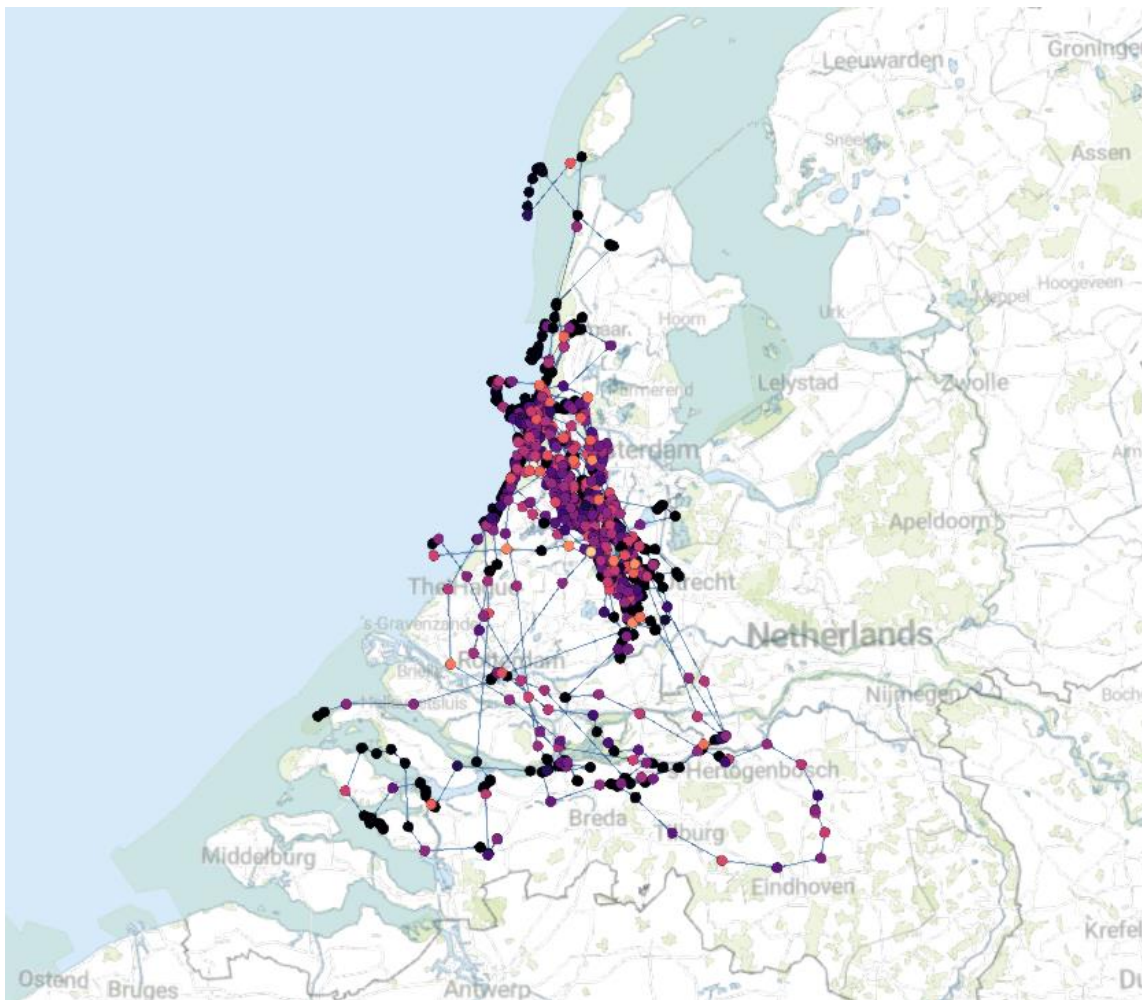

YBVA op nest met 2 eieren, 24 april 2023. Maarten van Kleinwee.

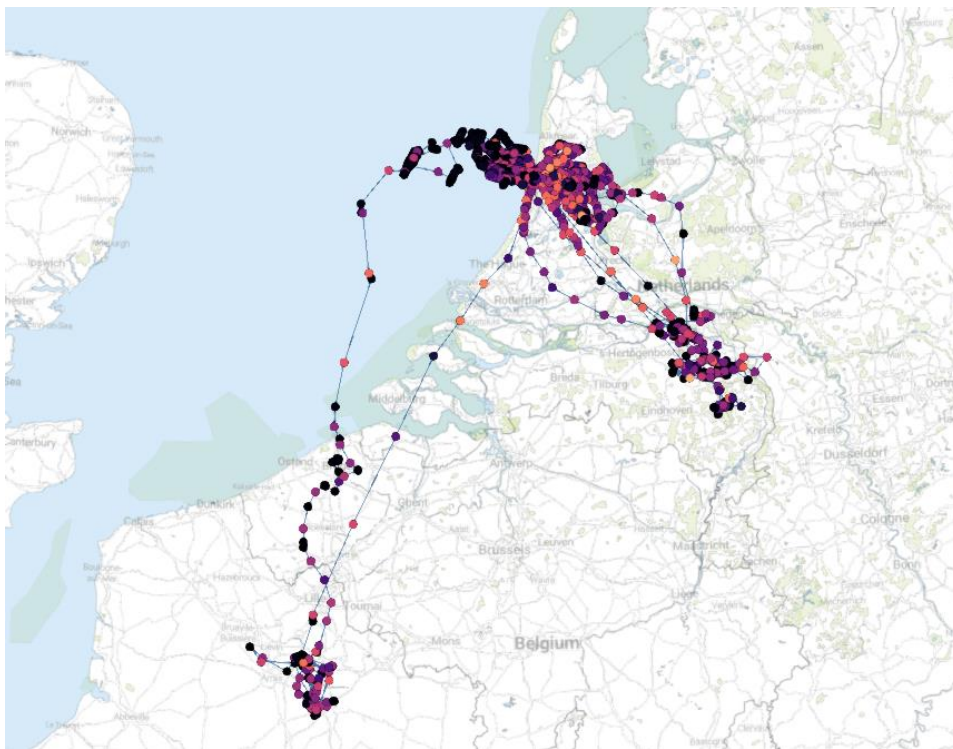
Het volgen van dagelijkse en seizoensbewegingen van Kleine Mantelmeeuwen van Forteiland met behulp van UvA-BiTS GPS trackers

Judy Shamoun-Baranes, Kees Camphuysen, en Roos Kentie

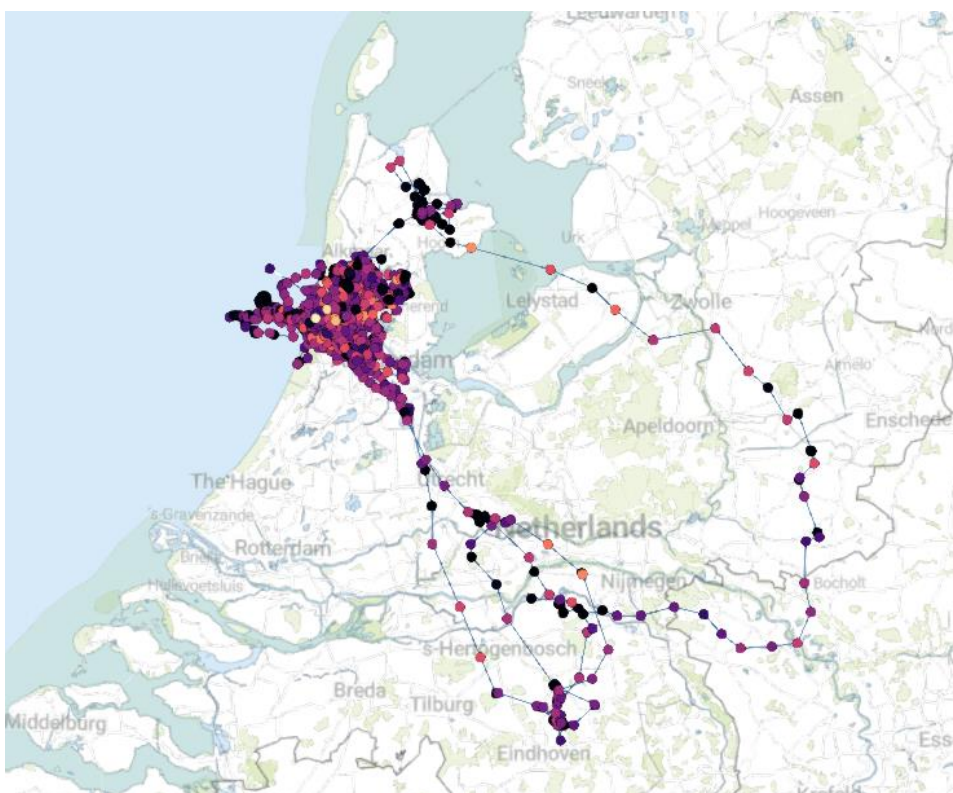
2023 markeert ons vijfde jaar van GPS tracking op Forteiland en het was wederom een spannend jaar. Medio april waren negen als volwassen vogels getagde meeuwen terug uit hun overwinteringsgebied, waarvan er twee in 2019 werden getagd (YCVN/5579 en YBKW/5861). Veruit de meest opwindende terugkomst waren drie meeuwen die in 2019 als juveniel waren getagd en nu terugkeerden als vogels in hun 5e kalenderjaar! De sterren waren YCWT (tracker 5797), YCZN (tracker 5942) en YCZP (tracker 5943). YCWT/5797 had de winter doorgebracht in Casablanca en was begin mei terug op Forteiland. Hij verbleef de hele zomer in de regio, met regelmatige bezoeken aan Zuid-Holland (figuur 1). YCZP/5943 bracht de winters ook door in Casablanca, maar was in de derde week van april terug in de kolonie. In juni maakte YCZP een excursie naar Noord-Frankrijk en enkele bezoeken ten zuiden van de Waal (figuur 2). YCZN/5942 daarentegen had de winter in Spanje doorgebracht en was eind maart al terug in de kolonie. Ondanks enkele lange excursies bracht deze meeuw het grootste deel van zijn tijd door in het Noordzee- en Noord-Hollandgebied (figuur 3).

Figuur 1. GPS-posities van YCWT/5797 van 1 mei 2023 – 1 augustus 2023. Lichtere kleuren duiden op hogere snelheden.

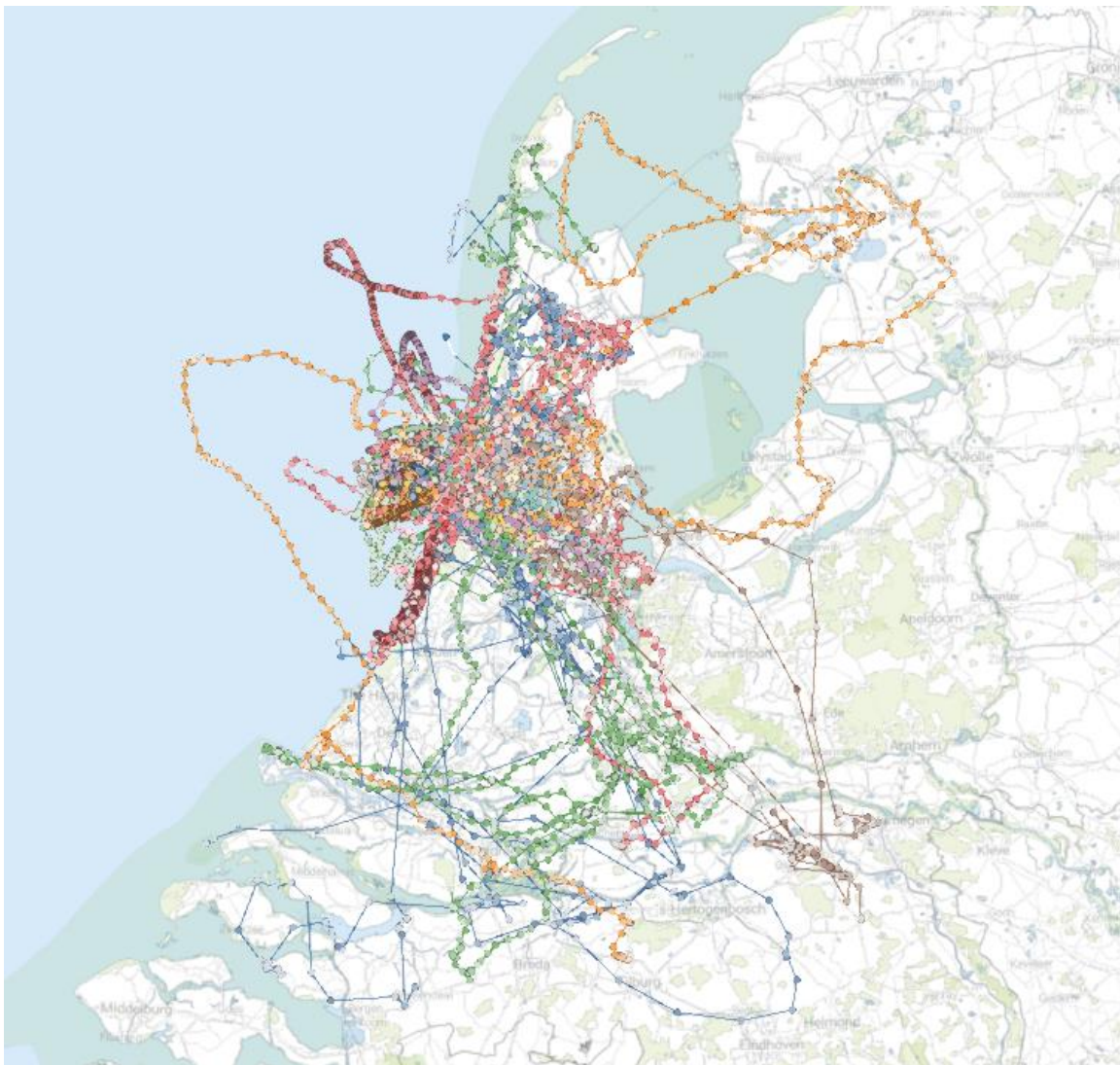

Figuur 2. GPS-posities van YCZP/5943 van 1 mei 2023 – 1 augustus 2023. Lichtere kleuren duiden op hogere snelheden.

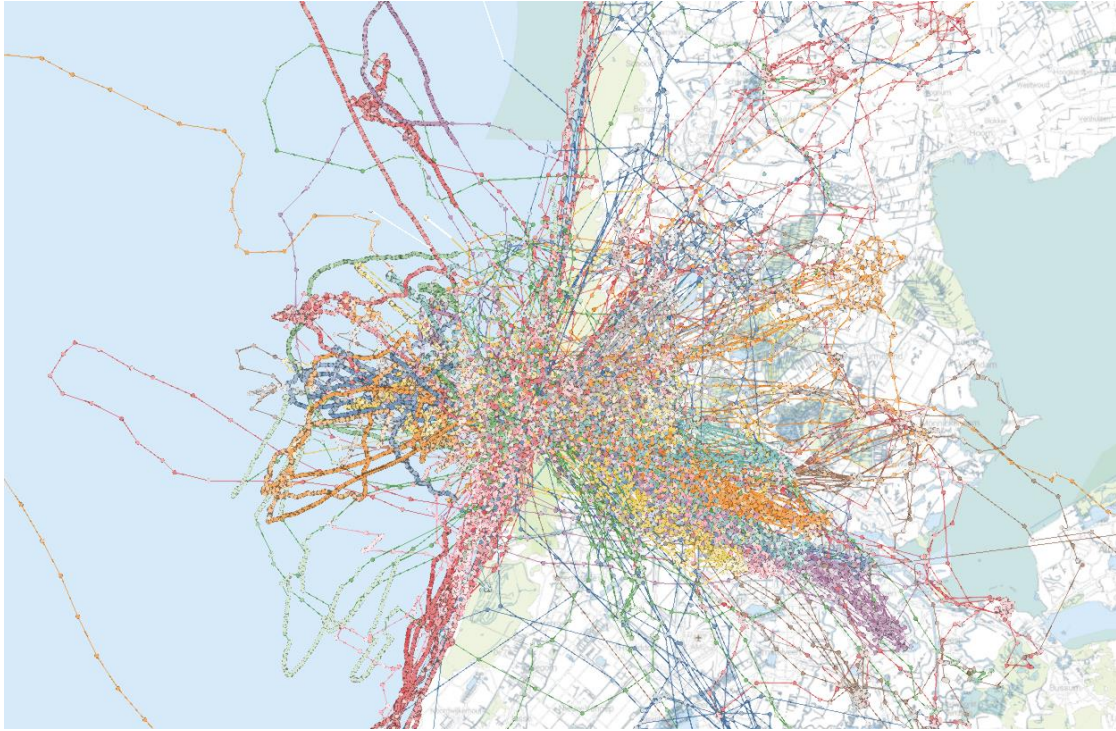

Figuur 3. GPS-posities van YCZN/5942 van 1 mei 2023 – 1 augustus 2023. Lichtere kleuren duiden op hogere snelheden.

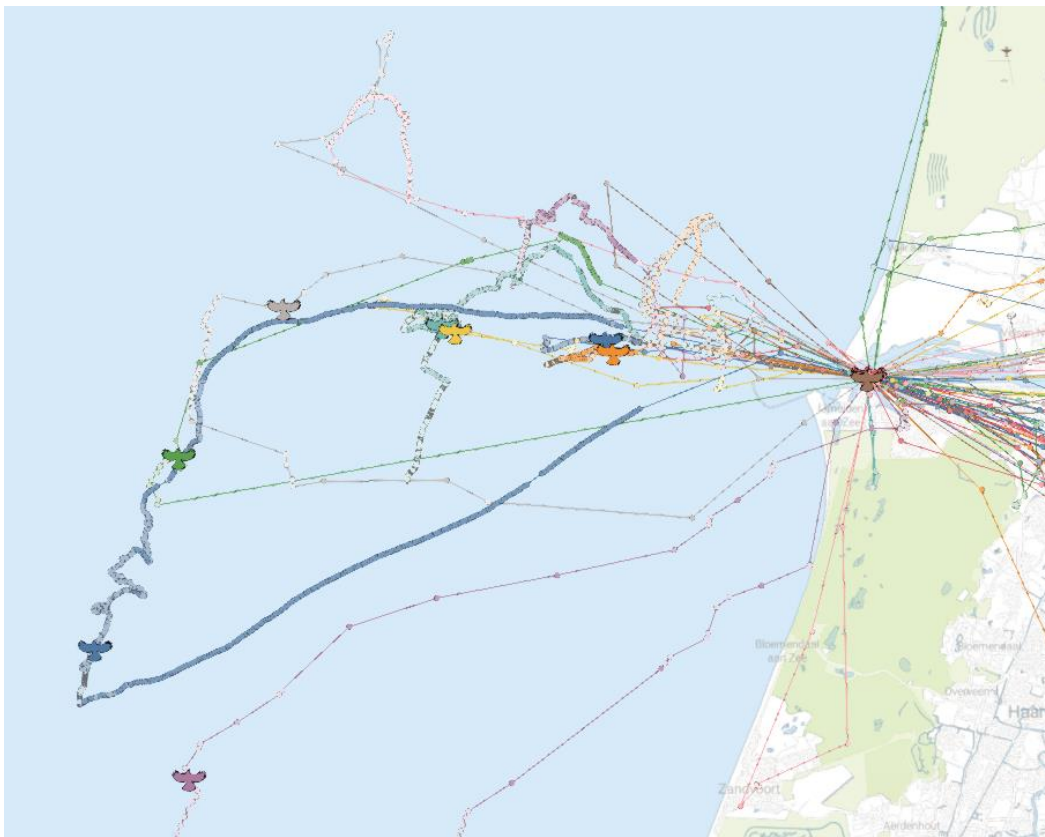
In mei hebben we zes extra volwassenen getagd (in juni werd er in Amsterdam helaas één aangereken) en in juli negen extra jongeren. Tijdens de zomermaanden werden de bewegingen op zee gemeten met hoge resolutie (elke 3 seconden) en alleen al in de maand mei beschikten we over ruim 80.000 GPS-posities van alle meeuwen die vanaf Forteiland worden gevolgd (figuur 4). Terwijl hotspots op het land duidelijk zichtbaar zijn, vooral in Amsterdam, waar individuen regelmatig dezelfde locatie bezoeken en goede ringlezers deze en andere individuen vaak spotten (figuur 5). Op zee is de beweging diffuser, maar zelfs dan zijn er momenten waarop meerdere individuen zich in vergelijkbare gebieden bevinden en slechts enkele meters van elkaar verwijderd zijn (figuur 6). Op zee kunnen meeuwen, net als op het land, verschillende manieren van vliegen gebruiken en recent onderzoek laat zien hoe meeuwen ook gebruik kunnen maken van zweefvluchten aangedreven door thermische convectie boven de Noordzee. Wanneer koude wind over een warmere zee waait, beweegt de lucht verticaal, en meeuwen kunnen van deze omstandigheden profiteren om tientallen tot honderden meters hoog te klimmen zonder met hun vleugels te klappen (van Erp et al 2023). Gegevens verzameld uit het Forteiland-project hebben waardevolle gegevens aan dit onderzoek bijgedragen.

Figuur 4. Bewegingen van 18 Kleine Mantelmeeuwen, gelijktijdig gevolgd vanaf Forteiland in mei 2023. Elke kleur vertegenwoordigt een ander individu, donkerdere tinten vertegenwoordigen hogere grondsnelheden.

Figuur 5. Bewegingen van 18 Kleine Mantelmeeuwen, gelijktijdig gevolgd vanaf Forteiland in mei 2023, waarbij ze dichterbij de kolonie inzoomden. Elke kleur vertegenwoordigt een ander individu, donkerdere tinten vertegenwoordigen hogere grondsnelheden.

Figuur 6. Bewegingen van Kleine Mantelmeeuwen op 5 mei 2023. Vogelpictogrammen geven aan waar de vogels zich om 20:00:00 UTC bevonden.

Het trackingwerk maakt deel uit van een langlopend onderzoeksproject onder leiding van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) en het project “Interacties tussen vogels en offshore windparken: drivers, consequenties en hulpmiddelen voor mitigatie” gefinancierd door TTW-NWO met steun van Rijkswaterstaat en Gemini windpark.

Publicaties waarbij gebruik is gemaakt van data uit het Forteilandproject:

Brown, J.M., Bouten, W., Camphuysen, K.C.J., Nolet, B.A., and Shamoun-Baranes, J. (2023). Energetic and behavioral consequences of migration: an empirical evaluation in the context of the full annual cycle. *Scientific Reports* 13, 1210.

<https://doi.org/10.1038/s41598-023-28198-8>

Kentie, R., Morgan Brown, J., Camphuysen, K.C.J., and Shamoun-Baranes, J. (2023). Distance doesn't matter: migration strategy in a seabird has no effect on survival or reproduction. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences* 290, 20222408.

<https://royalsocietypublishing.org/doi/abs/10.1098/rspb.2022.2408>

van Erp, J., Sage, E., Bouten, W., van Loon, E., Camphuysen, K.C.J., and Shamoun-Baranes, J. (2023). Thermal soaring over the North Sea and implications for wind farm interactions. *Marine Ecology Progress Series wind*, WINDav4.

<https://doi.org/10.3354/meps14315>

Uitgerust met GPS-loggers als juvenielen in 2019, nu terugkerend in de kolonie als vogels van het 5e kalenderjaar: YCWT (boven, tracker 5797), YCZN (onder, tracker 5942). Mei 2023, Mars Muusse.

IJbunker - IJmuiden

Een tiental paren was tijdens het broedseizoen aanwezig op de IJbunker in het industriegebied. Echter, door het regelmatig voorkomen van de Vos op het dak werd er dit jaar door meeuwen niet gebroed.

Onderzoek naar het vleugelpatroon van meeuwen

Al diverse jaren doen wij onderzoek naar het handpenpatroon van Zilvermeeuwen en hoe dit zich ontwikkelt binnen een individu vanaf het eerste verschijnen van het patroon (meestal in het vierde kalenderjaar) tot aan het laatste jaar van het individu. Kan het als een vingerafdruk beschouwd worden? Ook worden handpenpatronen vaak gebruikt in het onderscheiden van meeuwensoorten die op elkaar lijken. Door het patroon bij individuele meeuwen nauwkeurig te documenteren over meerdere jaren hopen wij inzicht te krijgen in de stabiliteit hiervan en wat dit betekent voor onder meer het determineren van meeuwensoorten. Aangezien wij hierbij zoveel mogelijk meeuwen van jonge leeftijd willen betrekken waarbij het patroon zich net ontwikkelt, is het verzamelen van alle data een langdurig proces.

*Voorbeelden van handpenpatronen van 8 verschillende Zilvermeeuwen van Forteiland. Merk het verschil op van de hoeveelheid zwart en de aan- en afwezigheid van witte vlekken.
(Maarten van Kleinwee)*

Griepvirusonderzoek

Tijdens ons overleg rond half maart over het aanstaande broedseizoen stond 1 punt duidelijk bovenaan de agenda! Hoe gaan we met de vogelgriep om, mocht er een uitbraak plaatsvinden, en hoe gaan we een vinger aan de pols houden om een uitbraak vast te leggen. En niet onbelangrijk: hoe gaan we dit communiceren. Tevens is hygiëne natuurlijk ook een zeer belangrijk item, met in ons achterhoofd de richtlijnen van het Vogeltrekstation.

We besloten om een en ander zo goed mogelijk vast te gaan leggen. Dode vogels zouden worden bemonsterd op vogelgriep middels een swab van de keel en de cloaca en worden afgevoerd naar een depot van de Gemeente Velsen te Velserbeek. Met de gemeente was hierover overleg geweest. Bij gevangen adulte vogels zou naast een swab ook bloed worden afgenomen.

Monsters zouden worden verstuurd naar de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Uitslagen verspreidden we zo spoedig mogelijk onder de leden van het team, het PBN, de gemeente Velsen en andere belangstellenden. Ook als de uitslag negatief is (géén vogelgriep), is dit belangrijke informatie om te delen met de verantwoordelijken. Het PBN, onze gastheer van het Forteiland, werd van tevoren in een gesprek al ingelicht over onze plannen. Met hen werd ook afgesproken dat ze geen dode vogels met blote handen mochten aanraken. Voor hen werd een box beschikbaar gesteld met plastic zakken en ontsmettingsmateriaal om eventuele gevonden dode vogel(s) daarin op te bergen. Een telefoontje aan een van ons zorgde ervoor dat de vogel(s) werd opgehaald, bemonsterd en afgevoerd.

Tijdens het ringen werd regelmatig het ringmaterieel gedesinfecteerd en voor elke vogel was een schone zak voorradig om hem daarin te doen. Na de handeling van een meeuw werden handen gedesinfecteerd en bij het verlaten van de kolonie werden de schoenen schoongemaakt en gedesinfecteerd.

De uitslagen van Erasmus toonden dat met name in maart en april verschillende Zilvermeeuwen en Grote Mantelmeeuwen die werden gevonden op de randen van de kolonie positief testten. De besmetting betrof de besmettelijke variant H5N1. De laatste besmette meeuw in het voorjaar, een 2de kalenderjaar Zilvermeeuw, werd gevonden op 24 april.

Gedurende de broedtijd werden in de kolonie zelf verschillende dode adulte Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen gevonden, wat niet ongebruikelijk is tijdens de broedtijd in een kolonie van ±1200 broedparen. Geen enkele van deze meeuwen testte positief op vogelgriep. Echter, bij bemonstering tussen half juli en de loop van augustus werd wel degelijk influenza aangetroffen onder enkele vrijwel vliegvlugge juvenielen. Over het precieze type hebben we nog geen uitslag gehad ten tijde van het schrijven van dit verslag. Een Ekster, welke op 14 juli werd bemonsterd, werd wel al positief op H5N1 getest, wat dus het ergste doet vermoeden.

Aangezien vogelgriep dit jaar gigantisch heeft huisgehouden onder met name Kokmeeuwen (maar wederom ook onder Grote Sterns en Visdieven) waren wij toch wel wat bezorgd toen er groepjes Kokmeeuwen op het piertje en het zuidtalud kwamen rusten/poetsen. Een dode Kokmeeuw op het piertje op 26 mei was al weggespoeld voordat we deze konden bemonsteren. Opvallend was de vondst begin juli van 2 dode Grote Sterns, waarvan één in de kolonie op noord en één op het westtalud, deze laatste was mogelijk aangespoeld. Uitslag van deze Grote Sterns was positief voor influenza, al is het type nog niet vastgesteld (het is enorm druk op het lab van Erasmus).

Ook een dode aangespoelde adulte Drieteenmeeuw op 10 augustus (in een aparte houding) was zorgelijk, dit omdat er in die periode meldingen kwamen van massale sterfte bij deze soort in kolonies. Ook dit exemplaar konden we helaas niet bemonsteren.

Stormmeeuw

De Stormmeeuwen broedden zoals gewoonlijk de afgelopen jaren op de oostkant van het eiland, buiten het afgezetste deel voor de kolonie Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen. Minimaal 7 territoria waren bezet en 4 nesten werden daadwerkelijk gevonden. Begin juli werden 3 paar met kuikens gezien, waarvan 1 paar met (minimaal) 2 vliegvlugge juvenielen, 1 paar met 3 grote kuikens en 1 paar met 3 kleine kuikens. Een week later werd nog een Stormmeeuw in een territorium tussen de Duindoorns boven op het oostelijk deel van het eiland gevonden met 2 grote jongen.

Adulte Stormmeeuw op het oostelijke deel van het eiland met 2 juvenielen, gezien op 24 juli. (Maarten van Kleinwee)

Scholekster

Drie Scholeksters hebben de afgelopen winter overwinterd in IJmuiden en omgeving (LG-(GS)OH, BLY-BNYA, RB-CZLY). In de loop van februari kwamen de eerste elders overwinterende vogels terug. Het is altijd weer interessant om te zien wie terugkeert; alle gekleurde vogels die nog aan het eind van vorig broedseizoen leefden, kwamen terug. Maar niet alle paren waren meer bij elkaar. RB-CNLJ koos voor een nieuwe vrouw en ook BLY-BNYA moest het veld ruimen. Maar de meeste paren bleven hun partner trouw. En paren hadden we: maar liefst 13 paren kwamen toe aan het broeden, een ongekend nieuw record. Gedurende het broedseizoen werden vier vogels met oude versleten kleurringen, en in een geval zelfs een verloren kleurring, teruggevangen op het nest en voorzien van nieuwe kleurringen. Voor ons onderzoek uiterst belangrijke vangsten. Deze vier vogels zijn ook bemonsterd voor vogelgriep en waren alle 4 negatief. Daarnaast werden nog eens 4 nieuwe adulte vogels op het nest gevangen. En dan konden we ook nog eens drie kuikens voorzien van kleurringen; de eerste sinds we hier onderzoek doen. Helaas is een van die kuikens zeer waarschijnlijk ten prooi gevallen aan zomerstorm Poly. Een van de late kuikens kon nog voorzien worden van alleen een metalen ring, die was nog te klein voor kleurringen. Helaas is dit kuiken uiteindelijk toch nog gesneuveld

Tabel 2. Eimaten Scholekster IJmuiden, Forteiland 2023

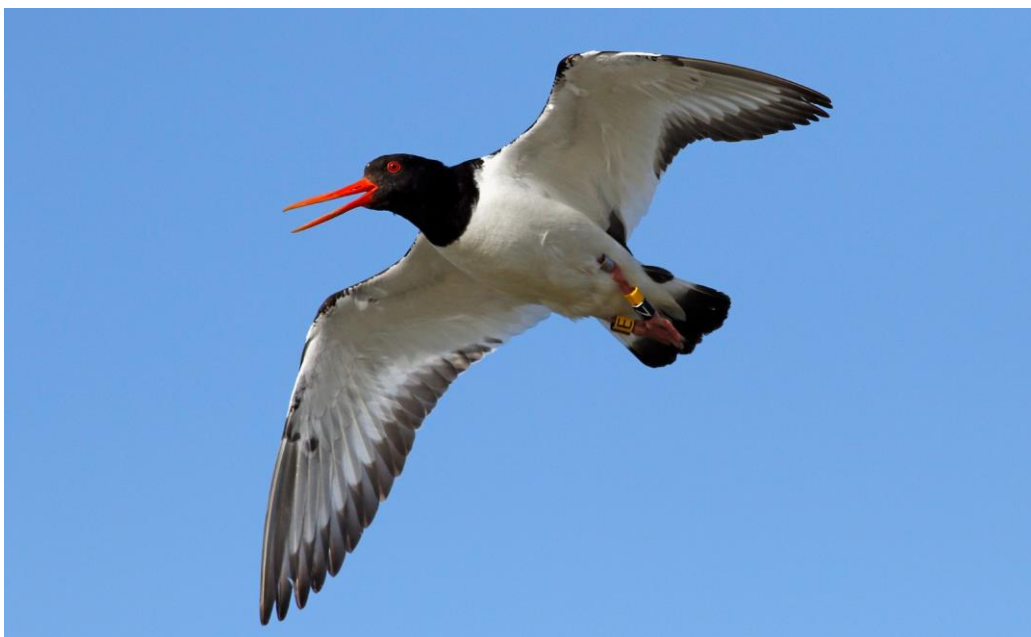
Datum	Kleurring	Kleurring	Ei 1	Ei 2	Ei 3	Ei 4	Deelgebied	Eieren	Kuikens	Succesvol
8 mei	LG-GSOH	RB-CZLY	56,8 x 40,4	54,9 x 40,4	56,2 x 40,7		635	3	4	4
1 mei	RB-CNLE	Ongeringd	55,6 x 38,7	52,8 x 38,8	52,3 x 39,3		634	3	2	2
5 juni	RB-LHRT	LG-GSOE	58,0 x 40,9	58,2 x 40,7			628	2	1	1
8 mei	LG-GSOK	RG-OKCZ	56,8 x 40,0	58,4 x 41,3	57,2 x 41,0	58,2 x 40,3	635	4	3	1
19 juni	RB-CNLJ	Ongeringd	52,0 x 48,7	51,7 x 69,9			635	2	0	0
5 juni	LY-BNYC	Ongeringd	58,3 x 41,5	58,1 x 40,7			635	2	0	0
26 juni	BLG-OCRT	Ongeringd					622	?	2	2
	BLY-BNYA	Ongeringd					635	-	-	-
5 juni	BLY-BNYT	Ongeringd	55,4 x 40,4	54,7 x 39,0	57,0 x 40,0	55,5 x 39,4	635	4	1	0
26 mei	BLY-BNYP	BLY-BNYP	52,8 x 39,8	52,7 x 38,6	56,1 x 39,7		635	3	?	0
26 juni	Ongeringd	Ongeringd					626	?	1	0
26 juni	Ongeringd	Ongeringd					620	?	3	0
26 juni	Ongeringd	Ongeringd					618	?	1	1
28 mei	BLY-BNYS	Ongeringd	52,8 x 39,1	54,0 x 38,9	43,9 x 39,5		635	3	?	0
							Totaal:	26	18	11

Totaal in 2023: 13 broedparen en 11 met succes uitgevlogen juvenielen, een uitvliegsucces van 0,85 kuiken/paar. Wat opviel was dat de oudere, en dus meer ervaren paren van het eiland, allemaal een of meer kuikens succesvol hebben doen uitvliegen, terwijl de nieuwe paren het opmerkelijk minder deden!

Veel broedparen geeft ook veel commotie op het eiland, 24 april 2023 (Mars Muusse)

LG-..OH + RB-CZLY: Op 8 mei werd het nest gevonden met 3 eieren niet ver van de plek van afgelopen jaar. Op 22 mei werden beide vogels op het nest gevangen en voorzien van nieuwe kleurringen (respectievelijk BLY-BNYH en RBL-BNYY). Alle 3 de eieren kwamen uit en de kuikens werden, zoals jaarlijks, weer naar het zuidtalud geleid. Begin juni liep het paar echter met 4 kleine kuikens op de vloedlijn te foerageren en werden alle kuikens met mossels gevoerd. De buren (BLY-BNYJ en BLY-BNYL) misten echter een kuiken! De kuikens waren rond dezelfde tijd uitgekomen en deze paren verblijven altijd vlak bij elkaar, dus vermoedelijk is toen een van de kuikens bij het andere paar terecht gekomen. Hoe het ook zij, alle 4 kuikens werden met succes vliegvlug.

BLY-BNYY, alarmerend, 26 mei 2023 (Mars Muusse)

BLG-OCRT + ongeringd: Deze vogel was weer met een ongeringde partner aanwezig in hun territorium van het afgelopen jaar. Door de hoge dichtheid aan meeuwennesten aldaar is niet gezocht naar een nest en lieten we het in de kuikentijd ook met rust om eventuele predatie tegen te gaan. En dan komt toch weer de verassing als ze met haar ongeringde partner en 2 vrijwel vliegvlugge juvenielen op 6 juli op het zuidwest talud loopt. Beide juvenielen zijn met succes uitgevlogen.

RB-CNLE + ongeringd: Het paaltje van de nestlocatie van vorig jaar stond er nog en op een zeer korte afstand had dit paar weer een nest, dus super plaatstrouw! Op 1 mei werd al het nest met 3 eieren gevonden, het eerste scholeksternest dit seizoen. Dit paar is een meester in het laten verschuilen van de kuikens, dus lange tijd werd er wel gealarmeerd maar konden we niets vinden. Totdat de kuikens groter werden en ze steeds beter zichtbaar werden. Er bleken twee kuikens te zijn die we konden vangen en kleurringen (BLY-BNYU en BLY-BNYX): onze eerste kuikens die we op het eiland hebben kunnen kleurringen! Beide werden vliegvlug en het paar met de kuikens werden nog verschillende malen op het noordtalud afgelezen en op het strand bij Noordpier van Velsen-Noord.

RB-CNLE alarmerend, 22 mei 2023 (Mars Muusse).

RB-CNLE met jong BLY-BNYU op 3 juli (Maarten van Kleinwee).

RB-LHRT + LG-GSOE: Al sinds 2017 een paar! Ook dit jaar werd, zij het vrij laat, weer gebroed op het noordtalud van het eiland. Op 5 juni werd het nest met 2 eieren gevonden, een aantal wat ze wel meer hebben gehad de afgelopen jaren. Het nest lag op nog geen 15 meter van het nest van LY-BNYC. Fel alarmerend als we langsliepen was het moeilijk om iets van kuikens te traceren. Maar uiteindelijk werd toch op 10 juli een halfwas kuiken ontdekt. Dit kuiken is succesvol uitgevlogen. LG-GSOE heeft eind augustus zijn oranje ring verloren.

LG-GSOK + RG-OKCZ: Ook het nest van dit paar werd op 8 mei ontdekt en bevatte 4 eieren, en lag ook weer ongeveer op dezelfde plek als in 2022. Ook deze beide vogels werden gevangen en voorzien van nieuwe kleurringen (respectievelijk BLY-BNYL en BLY-BNYJ). Eind mei werden ze gezien met 3 kleine kuikens op het zuidtalud, maar begin juni waren het er nog maar 2. Het derde kuiken had zich namelijk aangesloten bij de burens (BLY-BNYY en BLY-BNYH). Van de twee overgebleven kuikens bleef er eentje wat achter in groei, en dit kuiken verdween niet lang daarna. Uiteindelijk is het laatste kuiken van dit nest met succes vliegvlug geworden.

RB-CNLJ + (LY-BNYC): In 2022 nog een paar, maar daar was dit jaar niets van te merken. Al snel na het aankomen vanuit het overwinteringsgebied koos RB-CNLJ voor een nieuwe vrouw en kon het geringde vrouwtje het veld ruimen. Dit paar was nogal druk met het verdedigen van hun territorium tegen een ongeringd paar wat uiteindelijk rond de zonnepanelen met succes heeft gebroed. Pas op 17 juni werd het nest ontdekt vanaf de vaste wal. Controle een paar dagen later leverde 2 eieren op. En daar is het ook bij gebleven. Een poging om de nieuwe partner te vangen mislukte, omdat we elke keer het geringde mannetje vingen! Uiteindelijk zijn de eieren verloren gegaan en de reden daarvan bleef onbekend (geen eischilvers in de nestkom).

LY-BNYC + ongeringd: LY-BNYC was vorig jaar nog de partner van RB-CNLJ. Maar hij verkoos dit jaar een nieuwe vrouw vlak nadat ze waren aangekomen vanuit hun overwinteringsgebied. LY-BNYC werd later teruggevonden op het noordoostelijke talud en had al vrij snel een nieuwe ongeringde man. Op 5 juni werd het nest met 2 eieren gevonden, op nog geen 15 meter afstand van het nest van RB-LHRT/LG-GSOE op het noordtalud. In al een vrij vroeg stadium was een ei verdwenen en niet lang daarna ook het tweede ei. Een mislukt seizoen dus.

BLY-BNYA + ongeringd (?): Deze vogel overwinterde in de omgeving van IJmuiden. Tot 24 april werd hij/zij regelmatig gezien op het zuidoostelijk talud. Vermoedelijk zelfs met een ongeringde partner, maar dat is onzeker. Na deze datum is deze Scholekster niet meer gezien op het eiland en ook niet meer door anderen gemeld op CR-BIRDING SUBMIT. Dus of ze is verhuisd of gesneuveld! Opmerkelijk was dat deze vogel het jaar ervoor broedde bij de kleine koepel. Een territorium wat dit jaar door een ongeringd paar was bezet. Was deze vogel ingeruild voor een andere partner?

BLY-BNYY + BLY-BNYP: Een nieuw ongeringd paar, het kan niet op! Het nest werd gevonden op de zuidoosthoek van het eiland bij de vlaggenmasten op 26 mei en bevatte 3 eieren. Beide vogels werden op 5 juni gevangen en gekleurringd. Bij een latere controle lag 1 ei buiten het nest. Uiteindelijk is er maar 1 klein kuiken waargenomen. Deze is in een later stadium verloren gegaan.

BLY-BNYS + ongeringd: Het in eerste instantie ongeringde paar broedde op precies dezelfde stek waar we vorig jaar BLY-BNYA hadden geringd! Rijst de vraag of A het veld moest ruimen? In ieder geval werden nu wederom 4 eieren gelegd en konden we op 5 juni een van de oude vogels vangen en kleurringen (BLY-BNYS). Regelmatige controles daarna wees uit dat er nog eieren waren. Echter, op 19 juni was het nest leeg en werd er fel gealarmeerd. Daarna geen waarnemingen meer van kuikens zodat we ervan uit moeten gaan dat deze verloren zijn gegaan.

BLY-BNYT + ongeringd: Dit paar broedde op het oosttalud van het eiland, tussen de twee steigers in. Op 5 juni werd het nest met 4 eieren gevonden. Op diezelfde dag nog werd een van de broedvogels gevangen en gekleurringd (BLY-BNYT). Helaas kwamen 2 eieren door onbekende oorzaak buiten het nest te liggen. Uiteindelijk hebben we 1 kuiken op 7 juli met een metalen ring geringd (nog te klein voor kleurringen). Dit kuiken is helaas niet vliegvlug geworden.

Ongeringd paar (626): Dit ongeringde paar zit al een aantal jaren met hun territorium midden in de meeuwenkolonie ten noorden van de puinhelling. Aan het gedrag tegenover de meeuwen konden we goed opmaken dat er op een gegeven moment een nest moest zijn en later kuikens. Dit werd, helaas, bevestigd door de predatie van een klein kuiken op 26 juni door een adulte Kleine Mantelmeeuw. Na deze actie hebben de vogels het territorium vrij snel verlaten.

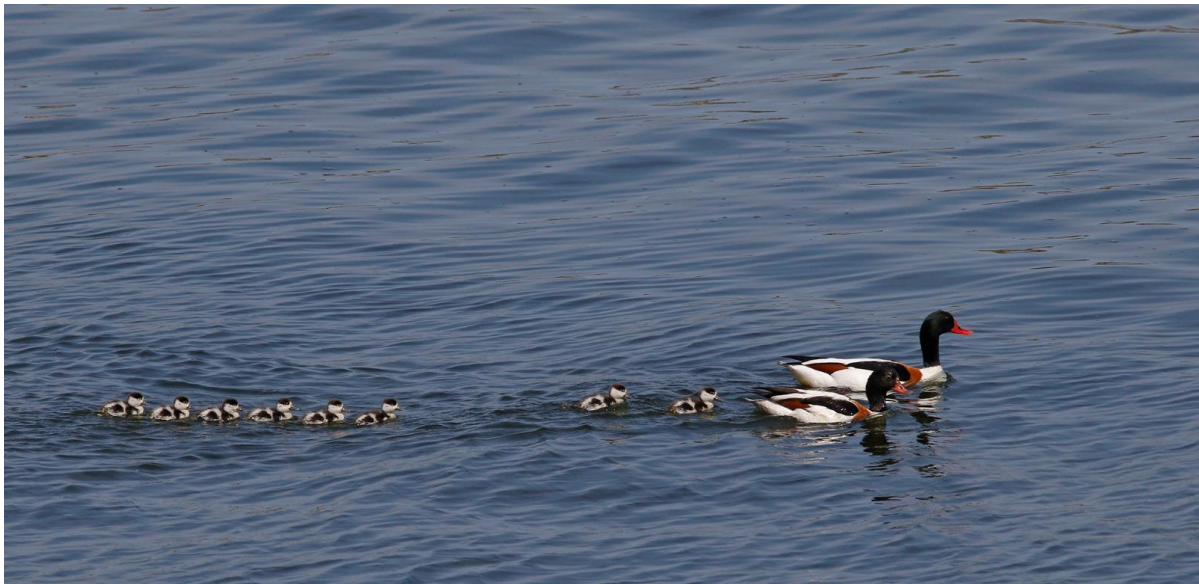
Ongeringd paar (618): Dit paar lag regelmatig in conflict met RB-CNYJ en partner. Uiteindelijk hebben zij ergens ten zuiden van het pad onder de puinhelling, mogelijk onder de zonnepanelen, gebroed. Het nest werd niet gevonden, maar ineens liepen zij daar vanaf 28 juni met een halfwas jong op de groenstrook en het talud voor de zonnepanelen. Het kuiken is met succes uitgevlogen.

Ongeringd paar (620): Dit paar wist zich wel heel goed te verstoppen. Onregelmatig werd een ongeringd paar gezien op het westelijk deel van de kolonie (gebied 620), maar het nest werd niet gevonden en in eerste instantie ook geen kuikens. Dit veranderde op 26 juni toen we op west een halfwas kuiken zagen lopen welke we vingen (zonder te veel verstoring makkelijk vangbaar) en kleurringden (BLY-BNYY). Tijdens het terugzetten bleek er nog een kuiken te lopen maar omdat deze tussen de meeuwenkuikens liep hebben we die laten lopen (zou te veel verstoring geven). Maar het werd nog straffer, op 28 juni liep een gezin van een ongeringd paar met 3 halfwas kuikens op het piertje en een ervan was het gekleurringde kuiken van 2 dagen ervoor! Ze hadden dus met succes de kuikens op kunnen laten groeien (dus geen meeuwenpredatie!), maar helaas zijn vermoedelijk alle kuikens tijdens zomerstorm Poly verloren gegaan. Na 5 juli werd alleen nog een ongeringd paar waargenomen en waren de kuikens in geen velden of wegen meer te bekennen.

Overige broedvogels

Al in het begin van het broedseizoen werden veel Wilde Eenden/Boereneenden gezien. Soms wel tot 7 mannetjes tegelijk; een voorbode van mogelijk meerdere broedgevallen. En dat bleek ook later het geval te zijn. Tot maar liefst 4 nesten werden gevonden, waarvan de laatste op 3 juli. Nacontrole van drie nesten gaf aan dat de eieren met succes waren uitgekomen (eischilfers in het nest). Regelmatig werden ook 1-2 paar Krakeenden gezien maar nesten en/of vrouwtjes met kuikens werden niet gevonden/gezien. De vele konijnenholen op het eiland staan garant voor veel Bergeenden. Tot 12 paar werden regelmatig aangetroffen in de broedtijd, vaak baltsend. Vrouwtjes controleerden daarbij de aanwezige konijnenholen. Uiteindelijk zijn 3 verschillende paren met kuikens rond het eiland gezien waarvan 1 paar rond het eiland bleef tot de kuikens volgroeid waren. Zeer waarschijnlijk hebben meer broedgevallen plaats gevonden, maar zijn paren met kuikens direct vertrokken naar elders, iets wat we de afgelopen jaren wel meer hebben waargenomen. Je moet ze maar net zien! Zoals elk jaar was er ook weer een territoriaal paar Nijlganzen aanwezig, maar is er geen nest gevonden en er zijn ook geen kuikens gezien.

Een paartje Witte Kwikstaarten heeft met succes gebroed op het eiland (nestvondst met jongen) en regelmatig werd een Heggemus zingend waargenomen waarvan ook een keer met voedsel. Een Ekster had weer een nest op de oostkant in de Duindoorns.

Paar Bergeenden met 8 kuikens, 5 juli (Mars Muusse)

Publiciteit

Tijdens de publieksdag van 4 juni waren Mars en Maarten aanwezig om geïnteresseerden informatie te geven over de meeuwen van het Forteiland. En daar was zeker interesse voor. In juni is er ook nog een artikel over de meeuwen van het Forteiland en vogelgriep verschenen in de IJmuider Courant (geschreven door Hedske Vochtelo). Dit om onder andere meer inzicht te geven in het fenomeen vogelgriep en ons onderzoek aan de meeuwen op het Forteiland.

Dankwoord

Het contact met het PBN liep dit jaar via Paul Duursma, Dion de Vrij en Ferry Melchers. Hen bedanken wij dan ook hartelijk voor het goede overleg zodat wij ons langjarig onderzoek ook dit jaar weer konden voortzetten. Dank ook aan de bemanning van 'de Fortwachter' voor het overzetten.

Hannu Koskinen wordt bedankt voor het aflezen van de kleurringen in de kolonie en Kees de Jager voor de hulp bij het tellen van de nesten en het vangen en ringen van Scholeksters. Thijs Horst stortte zich dit jaar op het aflezen van de kleurringen maar vooral metalen ringen!

Erasmus Medisch Centrum te Rotterdam onderzocht de door ons verzamelde monsters van de broedvogels (Zilvermeeuwen, Kleine Mantelmeeuwen en Scholeksters) en niet broedvogels (Grote Mantelmeeuwen, Grote Sterns, Aalscholver en Ekster) op virussen. Dank aan Sanne Thewessen, die ondanks de grote drukte ons tussentijdse berichten over de resultaten stuurde. Het zenderteam bedanken we natuurlijk: Judy Shamoun-Baranes en Edwin Baaij (Universiteit van Amsterdam) en Rosemarie Kentie, Threes Schreurs en Kees Camphuysen (Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, Texel). Kees Camphuysen tevens bedankt voor het leveren van de kleurringen voor de Kleine Mantelmeeuwen en Zilvermeeuwen en de life-histories die door hem naar de aflezers worden verstuurd. Bruno Ens (SOS (Stichting Onderzoek Scholekster)) leverde de kleurringen voor de Scholeksters.

Tenslotte bedanken we de gemeente Velsen (Gert Hoogland en Nico Nanne) voor het goede contact en de afspraak voor het afvoeren van dode vogels in verband met mogelijke vogelgriep.

Wanneer je een kleurring afleest van IJmuidense Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen (groene ringen beginnend met Y.xxx en S.xxx) kunnen die worden gemaild naar:

Kees.Camphuysen@nioz.nl

Aflezingen van kleurringen van Scholeksters kunnen worden gemeld op de website van <https://submit.cr-birding.org/>.

Foto voorkant:

Kleine Mantelmeeuwkuiken van paar YCUL en YCUM, 5 juli (José Verbeek-Cottaar)

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem; fred.cottaar@gmail.com

Mars Muusse

José Verbeek-Cottaar

Maarten van Kleinwee

Judy Shamoun-Baranes

Kees Camphuysen

Rosemarie Kentie

Haarlem, oktober 2023

Het meeuwenteam 2023. Van links naar rechts: Mars, José, Maarten en Fred. (Maarten van Kleinwee).

Fred, Mars, en José ringen aflezend op het pad bij het heliplatform op 17 juli.

